

prostředky dosud nebyl dosažen. Fotografie byly doplněny i třemi originálními maskami, nově získanými přímo v terénu. Ačkoliv na našich vesnicích existují tyto etnografické skvosty v tradici delší než 200 let, v našich muzeích se jim dostalo prostoru bohužel zatím jen výjimečně.

Vladislava Barhoňová

Josef Braun – Fotografie 1901–1910

18. 6. – 29. 8. 1999 (prodlouženo do 31. 10. 1999), Přednáškový sál Lp

Etnografický ústav Moravského zemského muzea v Brně vlastní rozsáhlý fotografický archiv – jeho více než dvacet tisíc položek zachycuje dlouhý časový úsek v životě venkovské pospolitosti a jedinečně tak dokumentuje proměny tradiční kultury, stejně jako vývoje etnograficky zaměřené fotografie jako specifického oboru. Mezi autory těchto fotografií lze nalézt klasiky typu Josefa Klvani, Josefa Šímy, Jana Kouly aj., ale

jsou zde i mnohé snímky, u nichž jsou údaje o autorovi, době a místu vzniku kusé, nebo nejsou vůbec. To byl též případ snímků, které byly, patrně zřejmě vůbec poprvé na veřejnosti, představeny v Lobkovickém paláci.

Autorce výstavy, PhDr. Heleně Beránkové, se povedl kousek takřka husarský. Podařilo se jí sestavit kolekci šedesáti čtyř skleněných negativů, zjistit totožnost jejich autora i osudy jeho rodiny a představit tak unikátní doklad živé lidové kultury v okolí Uherského Hradiště na počátku 20. století. Fotografie zachycují především lidový oděv, ovšem tak, jak se běžně nosil, v jeho „životním prostředí“. Zachyceno je tedy tržiště, shromáždění venkovské komunity před kostelem, pouť, hřbitov, pastviny... Autenticitu fotografií podtrhuje přirozenost situace – lidé na fotografiích nejsou aranžováni, působí samozřejmě, nepatecticky. Zároveň však autor dobře rozeznával i nejmenší rozdíly v oděvu jednotlivých obcí (veškeré fotografie jsou přesně datovány a lokalizovány), všiml si třeba i složitých úvazů ženských šátků.

Přesto ale tyto fotografie nejsou dílem etnografa. Dr. Josef Braun (1855–1929), z jehož rukou snímky pocházejí, byl

spolumajitelem pivovaru v Jarošově, malé obci poblíž Uherského Ostrohu, z něhož pravděpodobně pocházel, a předsedou uherskohradištské židovské obce. Sbíral lidové umění a byl znám svým zájmem o technické vynálezy. Proto si také pravděpodobně pořídil fotografickou kameru. Sám svému fotografickému dílu patrně nepřikládal velkou důležitost – zaujalo v jeho životě jen několikaletou epizodu a zdá se pravděpodobné, že ze skleněných deskových negativů ani nedal zpracovat pozitivy. Kolekce fotografií tak zůstala téměř století skryta v depozitářích.

Přesto jde o dílo zásadního významu – Josefu Braunovi se podařilo vytvořit snímky reportážního charakteru, věrohodně zachycující kulturu všedního dne, ale výjimečné také svou uměleckou výpovědí a osobitostí. Lze se o tom předsvědčit i ve velmi kvalitně vyhotoveném katalogu, který k výstavě Etnografický ústav MZM v Brně vydal.

Hedvika Novotná

František kardinál Tomášek 100 let od narození

Památky a dokumenty

30. 6. – 3. 10. 1999 (prodlouženo do 31. 10.), Kaple Lp.

„Drazí spoluobčané, obracím se na Vás několik hodin po návratu z Říma, kde jsem se zúčastnil kanonizace naší Anežky Přemyslovny. Ona, královská dcera, sice odešla do ústraní kláštera z lásky k Bohu a k bližnímu, ale nepřestala být se svým lidem v jeho slávě i ponížení. Ani mně nemůže být cizí osud mého národa a všech obyvatel našeho státu. Nesmím mlčet ve chvíli, kdy jste se sjednotili k mohutnému protestu proti bezpráví páchanému na nás po čtyři desetiletí.“

Tato slova, která pronesl František kardinál Tomášek 21. listopadu 1989, zůsta-

nou navždy vryta do paměti mnohých z nás. V posledních letech svého života vešel totiž kardinál Tomášek do povědomí lidí jako významný činitel v přípravě a uskutečnění listopadových změn. Nicméně život této osobnosti obsáhl téměř celé dvacáté století a jeho proměny se v něm také zrcadlí. Tak byl také představen PhDr. Denkem Čumlivským a PhDr. Karlem Beránkem na komorní, ale poutavé výstavě v Lobkovickém paláci, uspořádané ke stému výročí kardinálova narození z popudu kardinála Miloslava Vlka.

Základem výstavy byly dokumenty vztahující se ke kardinálově činnosti pedagogické (od roku 1934 přednášel a v letech 1947–50 byl řádným profesorem Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci, je mj. autorem knihy *Pedagogika. Úvod do pedagogické praxe*), pastýřské (např. proslulý *Oběžník arcibiskupství pražského* se stal jakýmsi jeho časopisem, v němž uveřejňoval značné množství svých pastýřských listů a dalších textů) a veřejné. Písemnosti byly